

Program Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2021

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo usnesením č. 0341/05/2020/ZK prodloužení dokumentu Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2022 (dále jen „Koncepce“). Nástrojem plnění opatření obsažených v Koncepci jsou roční programy Prevence kriminality, které vymezí hlavní bezpečnostní problémy, způsob jejich řešení a finanční zabezpečení. Koncepce byla zpracována na základě Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2016 až 2021 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 652/2020), která umožňuje čerpat státní dotace na projekty prevence kriminality za splnění stanovených podmínek. Jednou z podmínek je schválení Programu Prevence kriminality na příslušný rok. Z těchto důvodů byl zpracován návrh Programu Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2021 (dále jen „Program“).

Návrh Programu byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie kraje Vysočina, ze které vyplynuly hlavní bezpečnostní problémy roku 2020.

2. Bezpečnostní analýza

Bezpečnostní analýza se zpracovává na základě údajů zveřejňovaných na webu policejního prezidia PČR a na základě údajů poskytnutých Krajským ředitelstvím Kraje Vysočina. Vzhledem k tomu, aby údaje o kriminalitě byly srovnatelné a dle požadavku Ministerstva vnitra ČR, jsou data uváděna vždy za předešlý rok do měsíce září. Dle vyjádření odpovědné pracovnice krajského ředitelství policie dochází v současné době ke změně systému statistického zpracování trestné činnosti s tím, že některá data o pachatelích trestné činnosti a data o obětech trestných činů byla ze statistik „vypuštěna“. Na základě poskytnutých údajů o kriminalitě za období leden až září 2020 lze konstatovat:

2.1 Celková kriminalita

V roce 2020 (leden až září) byl zaznamenán pokles zjištěných trestných činů oproti roku 2019. Celkově zjištěných 3 924 trestných činů představuje pokles ve srovnání s rokem 2019 o 481 trestných činů. V přepočtu na 10 tis. obyvatel to znamená index 77 trestných činů, přičemž se Kraj Vysočina nachází na 13. místě s porovnáním s ostatními kraji, tedy je druhým nejbezpečnějším krajem v České republice.

V roce 2019 bylo objasněno 2 573 trestných činů tj. 58,4 %, v roce 2020 bylo objasněno 2 264 trestných činů tj. 57,7 %. Celková škoda způsobená pácháním trestné činnosti činí za uvedený časový úsek 383 196 Kč.

2.2 Násilná kriminalita

K 30. 9. 2020 bylo spácháno v Kraji Vysočina 407 násilných trestných činů, což je o 15 méně než ve stejném období 2019. Aktuální téma jsou trestné činy **úmyslného ublížení na zdraví**, zpravidla pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu. Alkohol a návykové látky sehrávají i nadále negativní roli při páchání trestných činů domácího násilí, kde je třeba více pozornosti zaměřit na práci s násilnou osobou.

2.3 Mravnostní kriminalita

K 30. 9. 2020 bylo zjištěno 88 mravnostních trestných činů, což je o 5 méně než ve stejném období předcházejícího roku. Nejpočetněji jsou zastoupeny trestné činy znásilnění a pohlavní zneužívání – jde často o případy páchané mezi dospívající mládeží. I nadále zůstává hrozbou páchání mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejohroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohroženi jsou zejména pro svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezáměrně nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

2.4 Majetková kriminalita

Ve srovnání se stejným obdobím roku 2019 došlo k 30. 9. 2020 k poklesu majetkové kriminality z 1 617 případů roku 2019 na 1 371 případů v roce 2020.

Velkým problémem i nadále zůstává problematika **majetkových a úvěrových podvodů**. Podvody jsou neustálou hrozbou zejména pro seniory, obyvatele sociálně vyloučených lokalit a nízko příjmové skupiny obyvatel. Dle statistiky se trestná činnost (úvěrové podvody) zvyšuje. V roce 2018 bylo zjištěno 53 trestných činů, v roce 2019 se počet zvýšil na 76 trestných činů a v roce 2020 na 95 trestných činů. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Podle Dle mapy exekucí (zdroj Exekutorská komora ČR) bylo v roce 2018 v Kraji Vysočina zadluženo 25 539 osob – 149 475 celkový počet exekucí, přičemž průměrná jistina je až ve výši 319 716 Kč, což znamená, že medián jistiny na osobu vychází na 114 815 Kč. V roce 2019 se tato čísla snižují, tedy v Kraji Vysočina je aktuálně zadluženo 21 924 osob – 137 476 celkový počet exekucí. Meziroční změna počtu osob v exekuci vychází na -14,2 %. Nejvyšší procento zastoupení v počtu exekucí jsou osoby s 3 – 9 exekucemi. Nejvíce jsou lidé zadluženi v Jihlavě a v Třebíči.

2.5 Obecná kriminalita

Počet trestných činů označovaných Policií ČR jako obecná kriminalita se ve srovnání s rokem 2019 snížil o 410 případů. Závažnou i nadále zůstává trestná činnost **spáchaná pod vlivem alkoholu**. Za rok 2020 bylo 517 skutků spácháno pod vlivem alkoholu což je skoro totožné s předchozím rokem. U problematiky alkoholismu jsou v posledním období stále častěji zjišťovány trestné činy řízení vozidel pod vlivem alkoholu nebo návykových látek. Stále jsou problémy se **zaměstnáváním tzv. agenturních pracovníků zpravidla v průmyslových**

zónách. Jde zejména o lokality Humpolec a Havlíčkův Brod, kde se objevuje nelegální zaměstnávání cizinců zejména z Rumunska a Bulharska, kteří páchají trestnou a přestupkovou činnost ve spojení s krádežemi a násilím. V letošním roce bylo zjištěno v kraji 196 trestných činů spáchané cizinci což je stejný údaj trestných činů jako v roce 2019. Jednou z příčin je i to, že je těmto cizincům po krátké době z různých důvodů ukončen pracovní poměr, jsou vypovězeni z ubytoven a zůstávají v obcích bez střechy nad hlavou a nedostatkem financí.

V roce 2019 opět dochází k nárůstu **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií.** Z poznatků Policie ČR, z poznatků získaných od členů odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost a ze seminářů organizovaných v posledním období k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména internetové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení s dalšími druhy kriminality.** Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina k 30. 9. 2018 181 trestných činů, z toho 128 podvodů (majetková a hospodářská) a v roce 2019 bylo zjištěno 274 trestných činů, z toho 209 podvodů. V roce 2020 se opět tento druh trestné činnosti zvýšil a to na 282 trestných činů, přičemž z toho 230 podvodů. Jde o vysoce latentní kriminalitu a nebezpečí nehrozí jen mladým uživatelům internetu (v poslední době on-line hazardní hry), ale i dalším skupinám obyvatel, kteří internet stále častěji používají nebo jsou nuceni používat a nemají potřebné informace o hrozbách a znalosti o bezpečném chování na internetu. Mezi tuto skupinu se řadí i běžní uživatelé internetu a také senioři.

Tato data potvrzuje i průzkum veřejného mínění, který Kraj Vysočina zrealizoval v roce 2020. Z výsledků průzkumu vyplývá, že největší obavy mají lidé na Vysočině z kyberkriminality, oproti výzkumu z roku 2016, kdy byla kyberkriminalita až na 7. místě v pořadí obav z nejčastějších trestných činů. Výsledky průzkumu ovšem mohou být zkreslené aktuální situací, kdy lidé tráví daleko více času u počítače a v online světě a hrozby spojené s IT prostředím si daleko více uvědomují. Nejvíce respondentů se setkala se spamem a počítačovým virem. Vůbec největší míru obav v oblasti kyberkriminality mají občané ze zneužití osobních údajů, přičemž se s touto problematikou setkal každý čtvrtý dotázaný. V oblasti zabezpečení počítače, je patrné, že respondenti průzkumu jednotlivé možnosti jako antivirový program, zaheslování počítače nebo užívání firewallu používají daleko více než v roce 2016. Zvýšil se také podíl těch, kteří se vzdělávají a mají zájem se vzdělávat v oblasti kyberbezpečnosti. Kompletní výsledky Průzkumu veřejného mínění o názorech obyvatel Kraje Vysočina na kriminalitu, prevenci kriminality a kyberkriminalitu naleznete na webových stránkách kraje.

2.6 Pachatelé a oběti

Vzhledem k tomu, že jsou k dispozici omezené údaje o obětech trestných činů, nebyla analýza zpracována. Mezi pachatele trestných činů patří skupina pachatelů, kteří páchají trestnou činností opakovaně, tedy recidivisté. Počet trestných činů u recidivistů výrazně klesl o 402 skutků (v roce 2018 bylo zjištěno 910 skutků, v roce 2019 bylo zjištěno 1 251 skutků a v roce 2020 bylo zjištěno 849 skutků). Recidivisté jsou stále aktuální problémem, na který je potřeba se zaměřit. Dle statistik vězeňské služby, je stále recidiva přes 55%. Proto je třeba se zaměřit

při práci s pachateli a potenciálními pachateli trestných činů na osoby vracející se z výkonu trestu odnětí svobody. V letošním roce byl zaznamenán mírný pokles trestné činnosti páchané nezletilými a mladistvými osobami, v roce 2019 bylo spácháno 272 trestných činů a v roce 2020 bylo spácháno 148 trestných činů. Členové pracovní skupiny doporučují věnovat této problematice i nadále odpovídající pozornost.

V předcházejícím období byl uváděn jako jeden z hlavních bezpečnostních problémů problém v sociálně vyloučených lokalitách. Podle krajského ředitelství policie je stav v sociálně vyloučených lokalitách stabilizován a není třeba přijímat zvláštní opatření.

Údaje o vývoji kriminality v Kraji Vysočina za rok 2019 a za rok 2020 jsou uvedeny v příloze.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- a) Kriminalita páchaná prostřednictvím ICT (informační a komunikační technologie) – podvody páchané prostřednictvím internetu, neoprávněný přístup do počítačového systému, porušování autorských práv, mravnostní kriminalita, kyberkriminalita ad.
- b) Násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem NL, zejména alkoholu – vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, domácí násilí, porušování domovní svobody, zvýšená agresivita, gamblerství.
- c) Kriminalita spojená s majetkovými a úvěrovými podvody, nízká finanční gramotnost některých skupin obyvatel a zadluženost mladých lidí.
- d) Různé typy útoků na seniory (podvody, krádeže, podomní prodej ad.) a zvláště zranitelné skupiny (jde zejména o osaměle žijící seniory, děti, hendikepované občany, oběti domácího násilí ad.).
- e) Kriminalita páchaná recidivisty, nepřizpůsobivými obyvateli, cizinci ad.
- f) Poskytování komplexní primární prevence na školách.

Hlavní cíle a opatření vedoucí k řešení problematiky zneužívání návykových látek jsou definovány ve Strategii protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2016 – 2019, která je prodloužena do konce roku 2020. Strategie pro rok 2021 a roky následující je v přípravě a bude schválena během příštího roku. Z tohoto důvodu nejsou navrhována v této oblasti další opatření. – bude změna

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

a) Kriminalita páchaná prostřednictvím ICT:

Celou oblast elektronické bezpečnosti bude i nadále analyzovat, navrhovat a případně realizovat příslušná opatření odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2021. Půjde zejména o:

- Zpracování akčního plánu elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina na rok 2021, Strategie - elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina na léta 2018 až 2021.
- Práci s cílovou skupinou dětí a mládeže, které nejčastěji přicházejí do styku s ICT a ne vždy si uvědomují dopad svého jednání (vzdělávací projekty, soutěž ad.).
- Vzdělávání pedagogických pracovníků, pracovníků NNO a pracovníků dalších institucí (např. - Probační a mediační služby, PČR ad.), které se problematikou elektronické bezpečnosti zabývají.
- Působení na běžné uživatele ICT (rodičovská veřejnost, senioři ad.).
- Pomoc drobným a středním podnikatelům, spolupráce s providery.
- Vzdělávání odborných pracovníků kraje, obcí a příspěvkových organizací kraje a obcí.
- Podporu projektů obcí a NNO zaměřených na problematiku prevence kybernetické kriminality s důrazem na právní aspekt.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, příspěvkové organizace

Termín: do 31. 12. 2021

b) Násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek a alkoholu

- Pravidelně analyzovat trestnou a přestupkovou činnost páchanou pod vlivem alkoholu a drog a navrhovat realizaci příslušných opatření.
- Podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu, drog a gamblerstvím.
- Podporovat projekty zaměřené na snižování násilné trestné činnosti (včetně projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti žáků základních a studentů středních škol), trestné a přestupkové činnosti páchané pod vlivem alkoholu.
- Zvýšenou pozornost věnovat problematice domácího násilí, zejména obětem domácího násilí, práci s násilnou osobou a v této souvislosti rozšiřovat odbornou přípravu osob, které z titulu své funkce přicházejí do styku s domácím násilím.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: 31. 12. 2021

c) Kriminalita spojená s majetkovými a úvěrovými podvody:

- Operativně, zejména prostřednictvím médií, varovat občany před aktivitami spojenými s podvody a úvěrovými podvody.
- Zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým hrozí zadlužení.
- Podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.).
- Usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol, seniorů a handicapovaných občanů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Policie ČR, Vysočina Education p. o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2021

d) Kriminalita páchaná na seniorech:

- Ve spolupráci s Policií ČR, krajskou knihovnou, obcemi a NNO organizovat vzdělávací akce zaměřené zejména na ochranu seniorů před násilnou kriminalitou, IT kriminalitou, zadlužováním a na zvyšování jejich finanční gramotnosti, ad.
- Podporovat realizaci projektů obcí a neziskových organizací zaměřených na pomoc seniorům před dopady kriminality.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, obecní policie, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2021

e) Kriminalita páchaná recidivisty, nepřizpůsobivými obyvateli a cizinci:

- Podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti, zejména programy zaměřené na skupinu mladých dospělých (nejpočetnější skupina pachatelů trestných činů) recidivistů.
- Zvýšenou pozornost ve spolupráci s obcemi a PČR věnovat kriminalitě a přestupkové činnosti cizinců (analýza situace v průmyslových zónách, stav integrace ad.).
- Podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachateli (zejména mladí dospělí)
– Osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody.

- Podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů a na práci s mladými rodiči zejména sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2021

f) Poskytování komplexní primární prevence na školách.

- Podporovat vstupy do škol organizacím certifikovaným MŠMT a zajistit tak efektivní, kontinuální a dlouhodobou primární všeobecnou i selektivní prevenci napříč ročníky předškolního, základního i středního vzdělávání v kraji Vysočina.
- Podporovat realizaci projektů a aktivit zaměřených na prevenci rizikových jevů ve školách v celé šíři možných problémů se vztahy, látkovými a nelátkovými závislostmi ad.
- Podporovat projekty a aktivity zaměřené na provázanost preventivních opatření pro žáky škol se vzděláváním rodičů a pedagogů.
- Realizovat krajské projekty zaměřené na primární prevenci dle aktuálních trendů rizikivosti.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2021

4. Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na příslušný rok vychází z Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2022 (požadavek byl uplatněn v návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2021) a dále pak z povinného podílu žadatelů, které o dotaci z rozpočtu kraje požádají.

Návrh finančního zajištění:

Na podporu realizace opatření obsažených v Programu Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2021 zejména v oblasti sociální prevence alokovat ve Fondu Vysočiny finanční prostředky ve výši 2,9 mil. Kč na aktivity obcí, škol a zejména neziskových organizací působících v oblasti prevence kriminality. Spoluúčast bude stanovena podle pravidel pro poskytování dotací z Fondu Vysočiny.

Dalším zdrojem krytí nákladů na realizaci uvedených opatření budou státní dotace poskytované na základě Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu Prevence kriminality v roce 2021 vydané Ministerstvem vnitra ČR.

5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu Prevence kriminality ČR na rok 2021 vydanými Ministerstvem vnitra ČR (hodnocení projektů se dle těchto zásad provádí na úrovni kraje a dle kritérií, které jsou součástí zásad) se k zajištění čerpání dotací ze státního rozpočtu a k čerpání dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

a) Schválení Programu Prevence kriminality v Kraji Vysočina, který bude sloužit jako prioritní dokument pro poskytování dotací z rozpočtu Kraje Vysočina na výdaje realizované v rámci Grantového Programu Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2021. Dále bude sloužit jako povinná příloha pro poskytnutí státní dotace. Dokument projednat v orgánech Kraje Vysočina:

- rada kraje prosinec 2020 - leden 2021

- zastupitelstvo kraje prosinec 2020 - únor 2021

b) Jmenování pracovní skupiny prevence kriminality pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci ze státního rozpočtu - do 20. 1. 2021.

c) Vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o státní dotaci - do 14. 3. 2021.

e) Předložení žádostí Kraje Vysočina o poskytnutí státní účelové dotace na Ministerstvo vnitra ČR – do 14. 2. 2021.

f) Schválení výzvy Grantového Programu Prevence kriminality 2021, která slouží k předkládání projektů obcí a neziskových organizací v rámci sociální prevence – zastupitelstvo kraje leden-únor 2021

g) Jmenování členů řídicího výboru pro hodnocení žádostí o poskytnutí krajské dotace Grantového programu Prevence kriminality na rok 2021 - zastupitelstvo kraje leden-únor 2021.